herpy

GEKKOER

# *Rhacodactylus trachycephalus*

*Rhacodactylus trachycephalus* er en sjelden, nattaktiv klatrer fra Île des Pins og den lille øya Môrô i Ny-Caledonia, og den føder levende unger. Arten er kritisk truet i naturen og sjelden i fangenskap. Stellet ligner de øvrige *Rhacodactylus*-artene, men dyrene er dyre, vokser langsomt og får høyst to unger i året.

Familie: Diplodactylidae  Engelsk: Lesser rough-snouted gecko  Tidligere navn: *Chameleonurus trachycephalus; Rhacodactylus trachyrhynchus trachycephalus*  Publisert 16. november 2026

**FAKTABOKS**

### DYRET

| | |
|---|---|
| Voksenstørrelse | **10-14 cm**<br>snute-kloakk-lengde |
| Levealder | **15-20 år** |
| Aktiv | **Om natten** |
| Levevis | **Trelevende** |
| Biotop | **Regnskog** |
| Vanskelighetsgrad | **Øvet** |

### STELL

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **45 × 45 × 90 cm**<br>L × B × H for 4 voksne dyr |
| Temperatur, dag | **22-26 °C** |
| Temperatur, natt | **18-21 °C** |
| Luftfuktighet | **65-70 %** |
| Vann | **Vannskål** |
| UVB | **Valgfritt** |
| Kosthold | **Insekter og ferdigfôr** |
| Holdes | **Parvis eller i gruppe** |

### AVL

| | |
|---|---|
| Formering | **Levendefødende** |
| Kjønnsmoden | **36-60 mnd.** |
| Kullstørrelse | **1-2 unger** |
| Kull per år | **1** |
| Drektighet | **180 dager** |

### VERN OG PAPIRER

| | |
|---|---|
| CITES | **Ikke listet** |
| EU-vedlegg | **Ikke listet** |
| IUCN | **Kritisk truet (CR)** |

## Om arten

*Rhacodactylus trachycephalus* er en middelstor gekko med bred hodeform, en ru snute og en gripehale som er omtrent like lang som kroppen. Snute-kloakk-lengden når høyst 14 cm. Det vitenskapelige navnet kommer av gresk *trachys* (ru) og *kephale* (hode) og henviser til de grove skjellene på snuten. Øynene er store, og tærne er forholdsvis brede. Skjellene danner et mosaikkmønster av hvitt, brunt, grått og grønt i forskjellige nyanser.

Arten ble beskrevet i 1878 av Boulenger som *Chameleonurus trachycephalus*. Siden er den blitt behandlet som underart av *Rhacodactylus trachyrhynchus*, men den regnes i dag som en selvstendig art. Den skilles fra *R. trachyrhynchus* ved å være mindre (høyst 14 cm mot 19 cm i snute-kloakk-lengde), ved forholdsmessig større øyne, færre skjellrekker på midten av kroppen (høyst 111 mot minst 119) og ved at snuteskjoldet ikke berører neseboret. Skjellene ved snuten er mindre og mindre rue.

Fargene spenner fra grønne, gule og kanelbrune nyanser til grått, svart, hvitt og sjokoladebrunt, og noen dyr har dalmatinerflekker. Mønsteret kan være flekket, tverrbåndet eller helt ensfarget. Med regelmessig håndtering blir dyrene tamme og lette å ta opp.

Arten hører til de få gekkoene som føder levende unger, og den får bare en eller to unger i året. Det er en av grunnene til at den er så sjelden i fangenskap. Dyrene er først kjønnsmodne etter tre til fem år, og prisen starter ofte i firesifrede beløp, hvis man i det hele tatt kan finne et dyr. Levealderen er ikke dokumentert; 15-20 år er et anslag ut fra beslektede arter.

## Utbredelse og leveområde

Arten finnes bare på Ny-Caledonia i det sørvestlige Stillehavet. Typelokaliteten er Île des Pins sør for hovedøya Grande Terre, og arten er ellers kjent fra den lille øya Môrô. Angivelsene er ikke helt enige: Noen oppgir at den lever på begge øyene, mens andre bare nevner Môrô. Funn på selve Grande Terre er ikke dokumentert.

Utbredelsen er ekstremt liten. Bestanden på den lille øya kan utryddes ved en enkelt katastrofe, og begge bestandene er svært sårbare. Arten er derfor oppført som kritisk truet. Truslene er oppsplitting og tap av skog, ulovlig handel og innførte arter: den lille ildmauren, katter og rotter, som spiser både unger og voksne dyr.

> **Naturlig utbredelse:** Ny-Caledonia.

### LEVEOMRÅDE

*Rhacodactylus trachycephalus* lever i fuktig skog. Den er nattaktiv og holder seg i skogens nedre lag, der den klatrer på stammer og grener. Der den lever sammen med *Rhacodactylus leachianus*, er det en loddrett arbeidsdeling: *R. trachycephalus* bruker de lavere etasjene, mens *R. leachianus* oftest finnes høyere oppe i kronene.

Hos den nært beslektede *Rhacodactylus trachyrhynchus* hviler dyrene om dagen i hulrom i trær, og flere dyr kan ligge tett sammen i samme skjul, noe som holder på både varme og fuktighet. Om *R. trachycephalus* gjør det samme, er ikke dokumentert. Det finnes ingen detaljerte målinger av temperatur og luftfuktighet på artens levesteder, og høydeintervallet er ikke dokumentert. Klimaet på Ny-Caledonia er subtropisk og fuktig, og terrariets rytme med en fuktig, mild og mørk natt bygger på erfaringene fra beslektede *Rhacodactylus*-arter.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

## Stell

### TERRARIET

Arten trives best i et loddrett terrarium på minst 45 × 45 × 90 cm (lengde × bredde × høyde). Det rommer ett til fire dyr, og et større terrarium er alltid en fordel. Plasser et stort, hult korkrør loddrett i terrariet, slik at dyrene har en solplass øverst under lyset. Utenfor skjulet hviler dyrene på siden av korkrøret med hodet opp eller ned. Det er særlig viktig for drektige hunner, som på den måten selv kan regulere temperaturen for ungene i kroppen.

Bruk flere hule korkrør til hvile i dagtimene og som sted der hunnene kan føde. Rørene skal være lukket i den ene enden, f.eks. ved å stå fast mot bunnen eller en sidevegg. Gi gjerne hvert dyr sitt eget lille rør, slik at det kan trekke seg tilbake. Drektige hunner søker helt for seg selv før fødselen og kan knurre og kvitre for å vise at de ikke vil forstyrres. En levende plante gir skjul og holder fuktigheten oppe.

Med flere dyr skal nye dyr introduseres på nøytral grunn, helst i et nytt terrarium der ingen av arten har bodd før. Hanner kan leve fredelig sammen hvis de er oppdrettet sammen fra små. Voksne hanner som settes sammen, kan slå hverandre i hjel. Hunner kan gå sammen i større grupper, men må introduseres forsiktig hvis de ikke har kjent hverandre fra ungene.

Unger kan holdes i en liten plastboks på ca. 30 × 20 × 20 cm med ventilasjonsrister i lokket, ca. 4 cm sterilisert jord som bunn, et par grener, et stykke korkbark som skjul, en håndfull sphagnum og en svært liten vannskål.

Les mer: Varme og temperatur

### TEMPERATUR

Det er ikke målt presise temperaturer for *Rhacodactylus trachycephalus* i naturen, så tallene bygger på erfaringer med arten i fangenskap og med beslektede *Rhacodactylus*-arter. Hele spennvidden ligger mellom 18 og 29 °C. Dagtemperaturen bør ligge omtrent 22-26 °C, og om natten kan den falle til 18-21 °C.

Hold sommertemperaturen under 26 °C både dag og natt hvis du kan. Om vinteren kan dyrene få en kjølig periode der de spiser og beveger seg mindre. La den følge årstidene, men la aldri temperaturen falle under 18 °C om natten og 23 °C om dagen.

Over 29 °C bør temperaturen aldri komme, og det er klokt å holde terrariet unna sola og sørvendte vinduer. Bruk et digitalt termometer og en termostat hvis du bruker ekstra varme. En lampe på 60 W over korkrøret gir en varmere flekk, men det er ikke dokumentert noen bestemt hotspot-temperatur for arten.

### LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten bør ligge omtrent 65-70 %. Den kan holdes oppe med en levende plante, fuktig sphagnum i et skjul og regelmessig spruting. Hos beslektede, større *Rhacodactylus*-arter oppgis 50-75 % og spruting tre til fire ganger i uken, og tallene kan brukes som rettesnor. Terrariet skal være fuktig, men ikke vått, og ventilasjonen skal være god.

Sett en stor, lav vannskål med friskt vann i terrariet. En skål på ca. 20 cm i diameter og noen få cm dyp gir plass til at dyrene kan sitte og legge seg i vannet hvis de har lyst. Unger får en svært liten skål, høyst ca. 5 cm bred og 2-3 cm dyp. Legg et par flytende plastkuler fra et akvariefilter i skålen, slik at fôrinsektene kan krabbe opp og ikke drukner.

### LYS OG UVB

Arten er helt nattaktiv og kommer først fram når det er mørkt. Det er ikke påvist at UVB er nødvendig. Arten er likevel avlet med god suksess under UVB-lysstoffrør og en varmelampe på 60 W, på 12 timer og av 12 timer, fordi alle *Rhacodactylus*-arter trolig soler seg litt i naturen. Et svakt UVB-lys med god skygge kan derfor være en fordel. Beslektede, nattaktive *Rhacodactylus*-arter klarer seg uten lysstoffrør, men må aldri stå i direkte sol.

Bruk en tidsbryter. Det skal være helt mørkt om natten, og farget nattlys er ikke nødvendig.

Les mer: Lys og UVB

### FÔRING

Fôret består av levende insekter og et tørt pollen- og nektarfôr til dagaktive gekkoer, som står framme hele tiden. Gi fire voksne sirisser per voksent dyr én gang i uken. Insektene skal være fôret godt opp og pudres med kalk med D3-vitamin hver gang. Gi fôr om kvelden når lyset er slått av, for dyrene kommer først fram i full mørke.

Hos beslektede *Rhacodactylus*-arter brukes også ferdigfôr til fruktetende gekkoer, rørt opp til en tykk grøt, to til tre ganger i uken. Rester fjernes etter 24-36 timer. Nyfødte mus tas ikke av denne arten, men tas av *Rhacodactylus trachyrhynchus*.

Unger får de første fôrinsektene etter ca. en uke: to uker gamle sirisser som høyst er like brede som ungens hode, pudret med kalk med D3. Sett dessuten fram en liten skål med tørrfôr til dagaktive gekkoer. Gi ikke fruktmos som eneste fôr, for det gir lett stoffskifteproblemer.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

### ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er rolig, og med regelmessig håndtering blir dyrene tamme og like lette å ta opp som *Correlophus ciliatus*. Dyrene er aktive om natten, så håndter dem om kvelden. Gekkoen kan bite hvis den føler seg truet, og et bitt hos større beslektede arter gjør vondt.

Arten er sosial og kan holdes i par eller grupper hvis terrariet har mange skjul, og hvis dyrene har kjent hverandre fra små eller introduseres med omhu. Gi hvert dyr sitt eget skjul. Hunner som skal føde, trekker seg tilbake og kan knurre eller kvitre. Hold øye med uro, bitt og manglende haler, og del dyrene hvis det er nødvendig.

## Avl

### KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Arten er først kjønnsmoden etter tre til fem år, så det tar lang tid å få dyr som kan avles på. Hvordan man sikrest kjønnsbestemmer unge dyr, er ikke dokumentert for akkurat denne arten. Hos gekkoer i familien kjennes hannene normalt på en kul ved halerota og porer foran kloakken når de er store nok. Ikke sett unge, spinkle hunner i avl.

### PARRING

Parringen skjer typisk mellom januar og april, med høydepunkt omtrent i mars. Den foregår om natten og sees svært sjelden. Avlsgrupper holdes sammen hele året, slik at man unngår problemer med å introdusere dyrene på nytt.

Dyrene går gjennom en kjølig periode om vinteren der de spiser og beveger seg mindre. Den følger årstidenes naturlige skifte. La ikke temperaturen falle under 18 °C om natten og 23 °C om dagen, og la den ikke overstige 26 °C om sommeren.

### EGGLEGGING OG KULL

*Rhacodactylus trachycephalus* legger ikke egg, men føder levende, ferdig utviklede unger. Drektigheten varer omtrent seks måneder, og hunnen får normalt tvillinger. Det er bare ett kull i året, som regel om høsten, og aldri mer enn to unger.

Den drektige hunnen trekker seg tilbake til et av de lukkede korkrørene og kan knurre eller kvitre for å vise at hun ikke vil forstyrres. Fødselen skjer om natten. Kjønnsmodne hunner skal ha rikelig med kalk og insekter gjennom hele drektigheten.

### INKUBASJON

Siden arten føder levende unger, er det ingen inkubasjon. Det samme gjelder eggleggning og eggleggingskasser. I stedet er drektigheten på omtrent seks måneder tiden hunnen trenger. Under drektigheten regulerer hunnen selv temperaturen ved å plassere seg på liggeplassen øverst i terrariet, der det er varmest. Derfor skal det alltid være et loddrett korkrør under lyset. Hold terrariet stabilt, og forstyrr hunnen så lite som mulig de siste ukene.

Les mer: Inkubasjon av egg

### OPPDRETT AV UNGER

Unger er helt ferdig utviklet ved fødselen. De bør tas ut av avlsterrariet så snart de oppdages, fordi nyfødte unger kan bli spist av andre dyr i terrariet. Hos *R. trachyrhynchus* fôres hannene med nyfødte mus fram mot en fødsel, slik at de ikke interesserer seg for ungene. Denne arten tar ikke mus, så her er det viktigste å fjerne ungene raskt.

Innred ungenes boks som beskrevet under terrariet. Gi de første fôrinsektene etter ca. en uke. Veiledning om vekt og vekst er ikke dokumentert for arten, og det tar tre til fem år før dyrene er voksne.

## Helse og vanlige feil

Det finnes nesten ingen dokumentert erfaring med sykdommer hos *Rhacodactylus trachycephalus*, og mye av det følgende bygger på beslektede *Rhacodactylus*-arter. De typiske problemene er:

- Slagsmål mellom voksne hanner som ikke er vokst opp sammen. De kan ende med døden.
- Kannibalisme: nyfødte unger kan bli spist av andre dyr i terrariet.
- Tap av halen ved slagsmål eller hvis du tar tak i den.
- Stoffskifteproblemer hvis ungene bare får fruktmos. Gi kalk og D3 og variert fôr.
- Hudinfeksjoner hvis skjul og bunn er konstant våte. Hold skjulet fuktig, men ikke vått.
- Stress og for høye temperaturer.

Oppsøk dyrlege med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser eller er slapt.

### Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.